

- Hyggið at mær og gerið ikki sum eg

– sigur tann 32 ára gamli Jørgen Witt, sum er »trafikinformatørur« í Danmark. Fyri 16 árum síðani var hann við í eini ferðsluvánlukku, har hann breyt nakkan. Nú roynir hann at ávara ungfolk, so tey læra av hansara mistaki

SVEINUR POULSEN

Ráðið fyrri ferðslutrygd hevur fingið vitjan úr Danmark av einum 32 ára gomlum manni, sum eitur Jørgen Witt.

Og endamálið við vitjanini er eittans:

At fáa fleiri føroyingar at gerast »trafikinformatørar«.

Tí hesin maðurin, sum nú vitjar Ferðslutrygd, er ikki tað vit í dagligari talu, kallad ein vanligur maður.

Hann ber eitt stórt brek. Hálurin er brotin og tí situr hann í koyristóli og má hava ein hjálparmann við sær allastaðni har hann fer.

Men hann var heppin, tí hóast brotnan háls, so fær hann brúkt hendurnar eitt sindur, og tí er hann hepnari enn onnur, sum hava verið úti fyri líknandi vanlukkum, fleiri teirra fáa ikki rørt seg tað minsta pettið.

Koyrdu um kapp

Eitt kvöldið í 1982 fóru Jørgen Witt og ein vinmaður hansara í biografin at siggja ein film.

Á vegnum heimaftur móttu teir tveimum øðrum vinmonnum, sum báðir høvdu bil. Teir fóru í hvør sín og avtalaðu, at fara heim til Jørgen at fáa sær eina øl. Teir sum komu seinni til hús Jørgens høvdu tapt.

Ferðin var høg, umleið 100 km um tíman og í einum svingið, misti forarin í bilinum Jørgen sat í, tamarhaldið á bilinum, fór út av og rendi á eitt tré, sum stóð beint við vegin.

Í óhappinum breyt Jørgen nakkan og misti harvið førleikan at ganga.

Roynd at fáa fleiri informatørar

Skaðin var so álvarsligur, at Jørgen varð lagdur inn á

sjúkrahús í Hornbæk.

Har eru tey von at taka sær av slíkum offrum, og eisini hava fleiri føroyingar ligið á hesum sjúkrahúsið.

Fimm ár seinni byrjaði Jørgen so sum trafikinformatør.

Hann helt, at hann kundi gera stórri gagn, við at siga ungum frá sínum skaða, og harvið ávara tey um fylgjurnar av skilaleysari koyring.

Og tað er hetta sum roynt verður at fáa stáplad upp á beinini í Føroyum nú eisini.

Ikki tí, Ferðslutrygd hevur havt onkrar informatørar. Men tey vilja fegin hava eitt stórri net av trafikinformatørum, tí tað er ein tung uppgáva.

Greiða frá - ikki moralisera

Jørgen Witt leggur dent á, at teirra uppgáva er at greiða frá og ikki at moralisera.

– Vit fara út á skúlar og seta okkum millum næmingarnar og greiða frá okkara upplivingum.

Jørgen sigur at hann ongantíð setir seg aftanfyrir pultin tí so føla næmingarnir at hann talar niður til teirra.

– Tey skulu føla at eg eri ein teirra.

Næmingarnir fáa so høvdið til at seta spurningar um alt millum himmal og jørð.

Jørgen Witt greiðir frá, at hann var við í fyrsta bólkinum av trafikinformatørum sum fekk útbúgving.

Teir finga skeið í at halda fyrilestur, um hvussu ein slíkur skal uppbyggjast og leggjast til rættis.

Aftaná tað var so smátt farið út á skúlar, har teir tosaðu við næmingarnar.

Teir byrjaðu við 8. flokki, og tað er tað ein serlig orsök til.

– Næmingarnir í lægru

flokkunum hava ferðslufrálæru, og tey fáa vitjan av ymsum persónum - eitt nú lögregluni.

– Hetta skulu vit ikki taka frá teimum, og tí byrjað vit í 8. flokki.

– Ætlanin við okkara frágreiðingum er at fáa næmingarnar at hugsa øðrvísi um fylgjurnar av ferðsluvánlukku.

Jørgen Witt sigur, at tey ungu fata rættuliga skjótt hvat tað gongur út upp á, men byrjað vit at moralisera, so trekkja tey seg aftur beinanvegin.

Mentur persónliga

Jørgen Witt leggur dent á, at arbeiðið hansara sum trafikinformatørur hevur ment liann sum persón.

– Í staðin fyrir at liggja heima og taka synd í mær sjálvum, havi eg nú eitt arbeiðið sum gongur út upp á at greiða øðrum frá minum trupulleikum.

– Tað er eitt slag av viðger, kanst tú kalla tað. Í staðin fyrir at gjalda fyrir at ganga til psykolog og tosa um trupulleikarnar, so fái eg í dag pengar fyrir tað sama.

– Og tað hevur ment meg persónliga, sigur hann.

Men samstundis kemur hann inn á trupulleikarnar.

Tey ungu spyrja um alt í millum himmal og jørð, eisini kynsligir spurningar.

– Her má ein gera upp við seg sjálvan, hvussu langt ein vil fara. Eg havi ikki trupulleikar av tí, men tað eru onnur sum hava tað, og tey seta markid aðrastaðni enn eg.

– Og tað verður respektað, sigur hann.

Koordinator

Nú Jørgen Witt hevur arbeiðið sum trafikinformatørur so leingi, er hann vorðin

Jørgen Witt er bundin til ein koyristól restina av lívinu, orsakað av einum ferðsluvánlukku, men hann var heppin, tí hann er á lívið (Mynd: Álvur Haraldsen)

koordinator í donsku skipanini.

Har koyrir skipanin á tann hátt, at 34 fólk, sum øll hava ferðslubrek, eru knýtt at tæstunum.

Hon er bytt í økir, soleiðis at tey á Fjóni bara taka sær av Fjóni.

Í Keypmannahavn er so ein skrivstova, sum tekur sær av at samkoyra alla skipanina.

Skipanin við Trafikinformatørum er fíggað við

studíu frá tryggingarfeløgnum í Danmark.

Hetta er gjørt sum ein viðurkenning av arbeiðinum teir gera.

– Ein ferðsluskaði sum mín, kostar uml. 3.000.000 bara tað fyrsta árið og alt arbeiðið á skrivstovuni hjá Trafikinformatørunum kostar uml. 400.000 krónur, sigur Jørgen Witt.

– So har eru pengar at spara hjá tryggingarfeløgnum, sigur hann.

Annars eru tað amtini sum gjalda fyrir at fáa trafikinformatørarnar út á skúlar.

– Sjálvt arbeiðið er ólönt, men vit fáa koyripengar og útreiðslurnar goldnar sigur Jørgen Witt.

tekur tíð, og ikki fyrr enn nú hevur borið til at fáa vitjanina í lag.

– Trafikinformatørarnir bjóða sær at útbúva nýggjar informatørar. Teir bjóða teimum í fyrsta umfari eitt skeið upp tveir dagar um tað at halda skeið.

– Síðan verða teir sendir út á skúlar og aðrastaðni, har brúk er fyrri teimum.

– Seinni er so ætlanin, at teir skulu fáa eitt skeið í fyrilestrarteknikki.

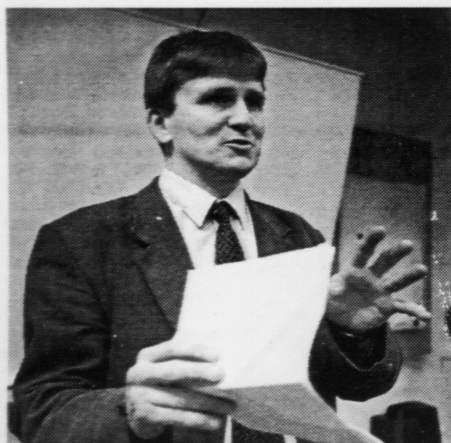
Tað skeiðið snýr seg um bæði fyrireiking av einum fyrilestri og hvussu ein fyrilestur skal halda.

Hvussu skipanin skal fíggað er ikki greitt enn, tí so langt eru fyrireikingarnar ikki komnar. Fyrst verður roynt at útvega »informatørarnar«, sigur Jón Kragesteen.

Ein annar trupulleiki er, at avlámispensjonistar í Føroyum ikki kunnu forvinna sær eina krónu uttan at Almannastovan móttoknar hana í veitingini.

Í Danmark er hetta loyst á tann hátt, at »informatørarnir« hava loyvið til at forvinna upp til 40.000 krónur uttan at tað merkt á sjálvari pensjónini. Tað verður tó frároknað í fall at tey fáa ymsar viðbøtur.

– Hetta var ein møgulig loys, men tað mugu vit tosað við politikararnar um, sigur Jón Kragesteen at enda.

Vit hava brúk fyrri »informatørum« í okkara fyrirbyggjandi arbeiði, sigur Jón Kragesteen, leiðari á Ferðslutrygd

- Vit hava tørv á fleiri »trafikinformatørum

– sigur Jón Kragesteen, leiðari á Ferðslutrygd í samband við vitjanina hjá Jørgen Witt

SVEINUR POULSEN

– Ferðslutrygd hevur nøkur fólk, sum fara út á skúlar at greiða frá, men vit hava brúk fyrri fleiri, sigur Jón Kragesteen.

Hann heldur tað hava stóran týdning fyrir frálæruna, at just hesi fólkini út á skúlar.

– Tað er sera týðningarmikið, at fáa just henda partin við í fyrilestrarnar, tí tað eru tey sum vita hvussu

tað kenst at verða ferðsluskaddur.

– Slík menniskju eru beinleiðis kraftsentur, tá tað kemur til at greiða frá, og tað er rætt at byggja víðari upp á teirra vitan.

Tað er Ferðslutrygd, sum stendur fyrir vitjanini hjá Jørgen Witt í Føroyum.

Teir hittust fyrstu ferð í 1995, og síðan hevur Jón arbeiðið við at fáa eina slíka skipan setta saman í Føroyum, men slíkt arbeiðið